

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

09/2023

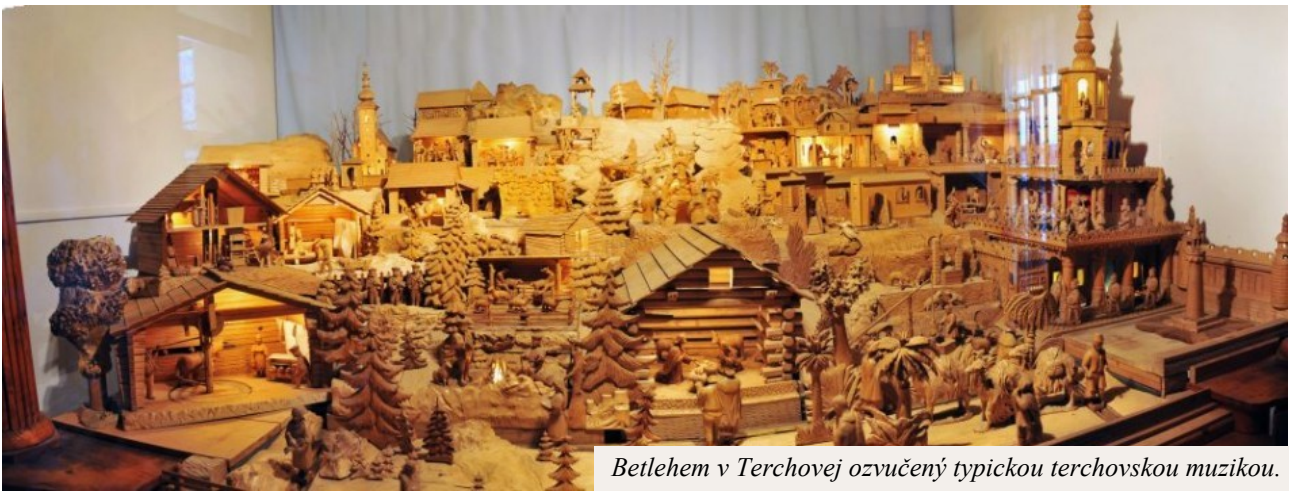
aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

so sv. Cyrilom a Metodom do Terchovej

V Terchovej, obci na severe Slovenska v okrese Žilina sa nachádza ďalší z kostolov zasvätených sv. solúnskym bratom. Obec Terchová vznikla na konci 16. st. a patrila panstvu Strečno. Pôvodne obec chovateľov oviec a lesných robotníkov sa pre svoju polohou uprostred nádhornej prírody Malej Fatry stala turistickým centrom regiónu. Okolo sa nachádza veľký počet osád, kde dodnes pretrvávajú mnohé ľudové tradície. A temperamentná terchovská muzika bola v r. 2013 zapísaná do Reprezentačívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO. Terchovskí veriaci nemali až do r. 1731 svoj vlastný kostol. Chodievali na pobožnosti do 15 km vzdialeného Varína. Až v spomínanom roku si postavili svoj prvý kostol, patrónom ktorého sa stal sv. Martin.

Celé dve storočia slúžil tento Dom Boží svojmu veľkému poslaniu. Keď sa dedina rozrástla, potrebovali veriaci omnoho väčší kostol. Tak sa rozhodli v r. 1938 pod vedením vtedajšieho duchovného Štefana Bittera vybudovať nový kostol. Stavať sa začalo o tri roky neskôr. Projekt stavby navrhol významný slovenský architekt Michal Milan Harminc. Po získaní financií a vykopaní základov položili v r. 1942 základný kameň budovy nového kostola. Na jeseň 1944 už bola budova kostola postavená, omietnutá a pokrytá šindľom. Začiatkom jari nasledujúceho roka však zasiahol krutý vír vojnového besnenia. V apríli 1945 ľahlo popolom 155 obytných domov vrátane farskej budovy. Poškodeným ponúkla prístrešie hrubá stavba kostola. Po dokončení stavby sa pristúpilo k vyhotoveniu hlavného oltára. Nad oltárom sa ako jeho súčasť vypína mohutný kríž s Ukrižovaným. Tri chrámové lode sú od seba oddelené mohutnými okrúhlymi stĺpmi. Strop hlavnej lode je kazetový, bočné lode majú stropy rovné. Do nového kostola preniesli aj tri zvony zo starého kostola sv. Martina. Najstarší a najväčší, Juraj, je pôvodný, pochádzajúci ešte z 1. pol. 18. st. Ostatné dva sú mladšieho dáta. Nový kostol bol konsekrovaný 8. októbra 1949 apoštolským administrátorom Nitrianskej diecézy biskupom Dr. Eduardom Nécseym. Zasvätili ho sv. Cyrilovi a Metodovi. Kostol má pseudobazilikálnu dispozíciu so segmentovo zakončeným presbytériom. V časti presbytéria je mierne rozšírený o sakristiu. Tri chrámové lode sú oddelené mohutnými okrúhlymi stĺpmi. Strop hlavnej lode je kazetový. Asymetricky situovaná hranolová veža zakončená ihlancovou strechou je vysunutá z hmoty kostola. Výrazným tvaroslovným prvkom exteriéru je bosáž, ktorú architekt uplatnil na nárožniach, sokli a oblúkovitom výklenku priečelia. Na fasáde kostola sa nachádzajú sochy sv. solúnskych bratov pôsobiacich dojmom svätých strážcov viery. Ich autorom je akad. sochár Leopold Sordy. Interiéru dominuje veľký kríž s korpusom v presbytériu. **Interiér kostola** prešiel v ostatných rokoch podstatnými premenami. Jeho súčasťou sa stala Krížová cesta. Priečelie sanktuária vyplnili

Betlehem v Terchovej ozvučený typickou terchovskou muzikou.

drevené plastiky solúnskych vierozvestov. V r. 1976 vytesali terchovskí kamenári **obetný oltár**. Popri výtvarných podobizniach evokujú cyrilometodskú tematiku v interiéri predovšetkým pôsobivé okná. Do skla vypieskované obrazy pripomínajú kľúčové momenty zo života sv. Cyrila a Metoda. Návrhy vypracoval verbista - P. Emil Prokop. Priečelie kostola zvyrazňujú sochy vierozvestov. Pekným doplnkom je súsošie Snímanie z kríža, nachádzajúce sa pred vchodom do sakristie. Od r. 1990 zdobí hlavnú vežu pozlátený dvojramenný kríž. V r. 1990, hneď po spoločenských zmenách, vtedajší správca farnosti p. Jozef Šabo prišiel s myšlienkou každoročne organizovať na sviatok sv. Cyrila a Metoda slávnosti. Chcel, aby sa život a dielo patrónov kostola dostali do širšieho povedomia. Takto sa začali dnes už široko známe „**Cyrilometodské dni**“. Slávnosti trvajú 3 až 4 dni a počas nich sa okrem duchovných aktivít koná aj viacero sprievodných kultúrnych podujatí. Vyvrcholením býva sv. omša *na vrchu Oravcové*. Po vzniku Žilinskej diecézy sa slávnosti stali diecéznou púťou. V r. 2019, pri príležitosti 70. výročia konsekrácie kostola, žilinský biskup Tomáš Galis vyhlásil kostol sv. Cyrila a Metoda v Terchovej za diecéznu svätyňu a zároveň chrám daroval relikvie sv. Klimenta Ochridského, žiaka sv. Cyrila Metoda. Tieto sú vložené do skleneného kríža na oltári. Terchovský kostol je **najväčší chrám na Slovensku zasvätený slovanským apoštolom a spolupatrónom Európy**. Nie je len pútnickým miestom. Predstavuje aj skutočnú architektonickú dominantu tejto malebnej doliny. Stal sa tiež vyhľadávaným miestom návštevníkov, ktorí sem prichádzajú obdivovať **jeden z najväčších betlehemov na Slovensku**. Tento je od r. 1977 celoročne vystavený v predsieni kostola. Mechanický betlehem je dielom chýrnych terchovských rezbárov, konštruktérov a elektromechanikov. Autorom betlehemu je známy *rezbár Štefan Hanuliak*, jeho synovia a ich kamaráti a spolupracovníci. Betlehem má tri časti, ktoré predstavujú „starú“ Terčovú s remeslami a kopicami, „skromný Betlehem“ - miesto Ježiškovo narodenia a „prepychový“ Jeruzalem.

ideme synodálnou cestou

Na XVI. riadnom generálnom zhromaždení Biskupskej synody na tému: „Za synodálnu Cirkvev: spoločenstvo, spolúčasť, misia“, ktoré sa bude konať v dňoch od 4. do 29. októbra 2023 v Ríme, bude Slovensko okrem Vladyky Mons. Milana Lacha, SJ zastupovať aj Mons. Marek Forgáč, pomocný biskup v Košiciach. Súčasťou programu bude aj púť, ktorá sa uskutoční vo štvrtok 12. októbra popoludní po starobylej Via Appia do katakomb sv. Kalista, sv. Sebastiána a kostola Domine quo Vadis. 1.– 3. októbra sa v Ríme začnú duchovné cvičenia, ktoré povedie Timothy Radcliffe, jeden z najvýraznejších teológov súčasnej Cirkvi.

Paolo Ruffini, prefekt Dikastéria pre komunikáciu, ktorý predsedá Komisii pre informovanie o nadchádzajúcom synodálnom zhromaždení, na stretnutí s novinármi, ktoré sa uskutočnilo 28. septembra v Tlačovom stredisku Svätej stolice, priblížil zástupcom tlače priebeh XVI. riadneho generálneho zhromaždenia synody, ktoré sa vo Vatikáne začne v stredu 4. októbra. Vysvetlil aj dôvod, prečo niektoré časti synody nebudú verejné. Spresnil, že novinári budú môcť vstúpiť do priestorov, ktoré im budú vyhradené počas modlitby, a tiež do častí, v ktorých budú prezentované témy, o ktorých sa bude diskutovať neskôr, teda na začiatku každého modulu, ako sa uvádza v Instrumentum laboris. Môžu byť prítomní počas otváraciej svätej omše, ďalších bohoslužieb počas synody, úvodnej modlitby a úvodných prejavov prvého dňa, meditácie počas duchovnej obnovy, **modlitby za migrantov a utečencov 19. októbra o 19:15, modlitby ruženca 25. októbra o 19:30**. Počas konania synodálneho stretnutia sú každý deň naplánované aj krátke brífingy a päť tlačových konferencií, ktoré sa budú konať vždy po skončení každého modulu. 30. septembra večer sa na Námestí sv. Petra vo Vatikáne uskutoční **Ekumenická vigília**, na ktorej sa očakáva účasť troch tisícok pútnikov, najmä z Poľska, Francúzska, Maďarska, Vietnamu a Spojených štátov. Podujatie zdôrazní ústrednú úlohu modlitby v synodálnom procese a podčiarkne súlad synodálnej cesty s ekumenickou cestou. V rámci programu sú pre účastníkov naplánované v piatok modlitbové vigílie v miestnych komunitách a v sobotu **pešia púť** z Baziliky sv. Jána Lateránskeho k hrobu apoštola Petra. Počas týchto dní je na programe aj niekoľko workshopov, napríklad svedectvo o utečencoch alebo služba núdzným v jedálni Caritas Roma. **K Ekumenickému modlitbovému bdeniu sa 30. septembra pripoja aj v Kláštore kapucínov v Pezinku. V programe budú večery, Taizé modlitba a ďalšie.** Ekumenické bdenie bude priamov Ríme sprevádzať aj **víkendové stretnutie mládeže** (vo veku 18 - 35 rokov), ktoré organizuje Komunita Taizé. Podujatie sa koná v dňoch 29. september - 1. október pod heslom: „Spolu – zhromaždenie Božieho ľudu“.

Mons. doc. PhDr. PsLic. **Marek Forgáč**, PhD. sa narodil 21. januára 1974 v Košiciach. Je slovenským rímskokatolíckym biskupom a vysokoškolským pedagógom na Katedre spoločenských vied Teologickej fakulty v Košiciach. Služí ako pomocný biskup a generálny vikár Košickej arcidiecézy. V rámci KBS je predsedom Komisie pre prípady sexuálneho zneužívania maloletých a členom Hudobnej subkomisie Liturgickej komisie aj Subkomisie pre katechézu vo farnosti Komisie pre katechizáciu a školstvo. V minulosti zastával funkciu prodekana Teologickej fakulty v Košiciach a duchovného správcu Univerzitného pastoračného centra v Košiciach. Verí, že na XVI. riadnom generálnom zhromaždení synody bude môcť byť nielen poslucháčom, ale aj tvorcom niečoho nového. Zároveň hovorí, že to bude jeho prvá skúsenosť rozsiahlej komunikácie v rámci univerzálnej Cirkvi, i keď sa už aktívne zúčastňoval aj stretnutí arcidiecézneho synodálneho tímu. V jednom rozhovore na otázku: Prečo je prebiehajúca Synoda o synodalite stále málo pochopenou udalosťou nielen medzi veriacimi, ale aj medzi niektorými kňazmi? Odpovedal, že z určitého pohľadu je správne, že „dobiehame“ pápeža Františka. „Pápež je prvý pastier a za ním kráčajú ostatní. Myslím, že sa to osobitne prejavuje počas prípravy a priebehu Synody o synodalite. Predsa by som však spomenul jeden dôvod, prečo je táto synoda u niektorých stále nepochopená či neprijatá. Je totiž pohodlnejšie ostať v starých schémach. Novosť, o ktorej hovorí pápež František, si vyžaduje určitú námahu a to sa nie každému páči.“

zdroje: www.ttkbs.sk, www.lumen.sk

Cieľom synody nie je produkovať dokumenty, ale „dať vypučať snom, vzbudiť prorockvá a videnia, dať rozkvitnúť nádejam, podnieť dôveru, obviazať rany, previazať vzt'ahy, vzbudiť úsvit nádeje, učiť sa jeden od druhého a vytvoriť pozitívne vnímanie, ktoré osvieti mysle, zahreje srdcia, navráti silu rukám.“

pápež František

Posolstvo modernej architektúry

Architektúra je druh umenia, s ktorým sa človek každodenne dostáva do kontaktu. Obklopuje nás na každom kroku, pohybujeme sa v nej, pôsobí na našu psychiku a môže pozdvihnúť aj ducha. Kráľ Dávid, ako prvý človek v dejinách Cirkvi, sa začal zaoberať myšlienkou postaviť prvý chrám určený jedinému Bohu. Jeho úmysel zrealizoval jeho syn - kráľ Šalamún. Postavil jedinečné dielo, ktoré bolo nositeľom moderny, bohatstva a vyspelosti svojej doby. Dnes, v 21.storočí, obdivujeme krásu, bohatstvo byzantských, románskych, gotických, renesančných a barokových chrámov a um ich staviteľov. Avšak tvoriteľský, umelecký a technický potenciál sa rozvíja aj v súčasnej modernej sakrálnej architektúre. Spoznajme teda jej čaro, preniknime jej hĺbku a odkryvajte posolstvo.

Bazilika Plačúcej Madony v Syrakúzach - slza , ktorá padá z neba

Na prelome augusta a septembra si tento rok pripomíname už 70. výročie slzenia sadrového reliéfu Nepoškvrneného Srdca Panny Márie v Syrakúzach. Reliéf slzil v r.1953 od 29. augusta do 1. septembra. Obraz Nepoškvrneného Srdca Panny Márie začal slziť v dome novomanželov Angela a Antónie Iannusovcov na ulici Via degli Orti di San Giorgio. Reliéf mali manželia zavesený nad posteľou a Antónia sa modlila k Panne Márii za záchranu života svojho nenarodeného dieťaťa, pretože jej tehotenstvo sprevádzalo množstvo problémov. Antónia pretrpela veľkú zdravotnú krízu v noci z 28. na 29.

augusta 1953, kedy dokonca stratila dočasne zrak. Ráno o 8:30 hod sa jej však zrak vrátil a ona uvidela, že z reliéfu Panny Márie, zaveseného nad posteľou, stekajú veľké slzy. Počas vyšetrovania tohto zázraku uviedla: „Zavolała som svoju švagrinú Graziu a svoju tetu Antóniu Sgarlataovú, ktoré boli u mňa, aby sa o mňa starali, a ukázala som im slzy. Keď prichádzali, boli presvedčené, že ide o halucináciu v dôsledku mojej choroby. Keď som však trvala na svojom, tak prišli k reliéfu a na vlastné oči videli, že z očí Panny Márie vytekajú slzy. Niektoré kvapky stekali po tvári Panny Márie a dopadali na posteľ.“ V nasledujúcich štyroch dňoch navštívili domček Angela a Antónie desaťtisíce ľudí. Bolo nutné vystaviť reliéf na stene domu a davy katolíkov sa neustále zvyšovali. Zbožní syrakúzske Sicíľčania zachytávali slzy do čistých vreckoviek, tie si odnášali domov. Plač sa opakoval v krátkych intervaloch, verejná doprava v uvedenej časti Syrakúz sa doslova zrútila. Desaťtisíce veriacich sa tlačili v okolitých uliciach a snažili sa dostať k reliéfu zavesenému na stene domu. Existuje bohatá dokumentácia, ktorá zachytávala atmosféru týchto dní. Známym je najmä filmový záznam syrakúzskeho kameramana Niccolu Guariniho, ktorý potvrdzuje existenciu stekajúcich slz Panny Márie na reliéfe. Pri reliéfe sa uskutočnilo obrovské množstvo uzdravení, potvrdených lekárskou komisiou. Iba v prvých dvoch mesiacoch bolo zaregistrovaných 300 prípadov nevysvetliteľného uzdravenia. Počas prvého dňa reliéf Panny Márie plakal sedemkrát. To už pred domčekom mladej rodiny stáli zástupy katolíkov, ktoré sa chceli pred reliéfom pomodliť. Podľa ďalšieho zo svedkov, Sebastiána Di Pietra, sa slzy tvorili v kútiku očí,

Evanjelizačný úmysel pápeža Františka:

Modlime sa za ľudí, čo žijú na okraji spoločnosti v neľudských podmienkach, aby sa na nich nezabúdalo a aby neboli pokladaní za zbytočných.

tiekli po tvári k brade. Sebastián sa priznal, že bol veľmi pohnutý a plakal rovnako ako mnohí ľudia v miestnosti. Existenciu plačúceho reliéfu potvrdili prisahou aj talianski karabinieri. Slzenie reliéfu je stále pre ľudskú vedu nevysvetliteľné, televízne kamery a fotoaparáty však toto slzenie zaznamenali, za prítomnosti tisícov ľudí, lekárov, vedcov a policajtov. Vedci odobrali slzy na laboratórne analýzy a vďaka talianskej televízii sa správa o reliéfe Panny Márie, ktorý plakal ľudskými slzami, okamžite rozletela do celého Talianska. Tajomné slzy skúmali vedci, lekárska komisia získala približne 1 cm³ slz. Na základe vedeckého laboratórneho výskumu potvrdili, že nejde o prejav spontánnej vlhkosti alebo kondenzácie, ale že išlo o skutočné slzy vytekajúce z očí. Medzi vedcami boli aj takí, ktorí sa považovali za ateistov a aj oni boli zaskočení výsledkami testov. Vtedajší biskup zo Syrakúz Msgr Ettore Baranzini následne inicioval vznik osobitného cirkevného tribunálu, ktorý začal spomenutú udalosť skúmať. Zaznamenali sa výpovede 189 svedkov, zaregistrovali

stovky fotografií a množstvo filmového materiálu. 12. decembra 1953 pri stretnutí v Bagherii zaznel zo strany sicílskych biskupov konečný verdikt: „Ide o zázrak“. Plačúci reliéf Panny Márie mal veľmi pozitívny dopad na vieru ľudí, množstvo ľudí vykonal v krátkom čase sviatosť pokánia a následne na svätej omši prijali aj Eucharistiu. V malom dome na Via degli Orti di San

Giorgio bola vybudovaná kaplnka a reliéf Panny Márie je dnes uchovávaný v novovybudovanom **kostole Santuario della Madonna delle Lacrime**, ktorý sa stal dominantou súčasných Syrakúz. Na výstavbu svätyne bola zorganizovaná medzinárodná súťaž, na ktorej sa zúčastnilo 100 architektov 17 národností. Víťazmi súťaže sa stali dvaja francúzski architekti: Michel Andruault a Pierre Parat. Chrám sa začal stavať v r. 1988 a slávnostne ho posvätil 6. novembra 1994 pápež sv. Ján Pavol II. Svätyňa je vysoká vyše 100m. Okrem kaplniek má priemer 71,40m a kapacitu 11 000 miest na státie a cca 6 000 miest na sedenie. Veľká slávnostná "sieň" je pokrytá mramorom, ktorý odráža rannú hviezdu: Pannu Máriu, ktorá predchádza východu slnka – Ježišovi. Tvar svätyne je predmetom rôznych interpretácií. Pripisujú sa mu významy ako maják, ktorým je Panna Mária a vedie Boží ľud do prístavu, ktorým je Ježiš; stan, v ktorom

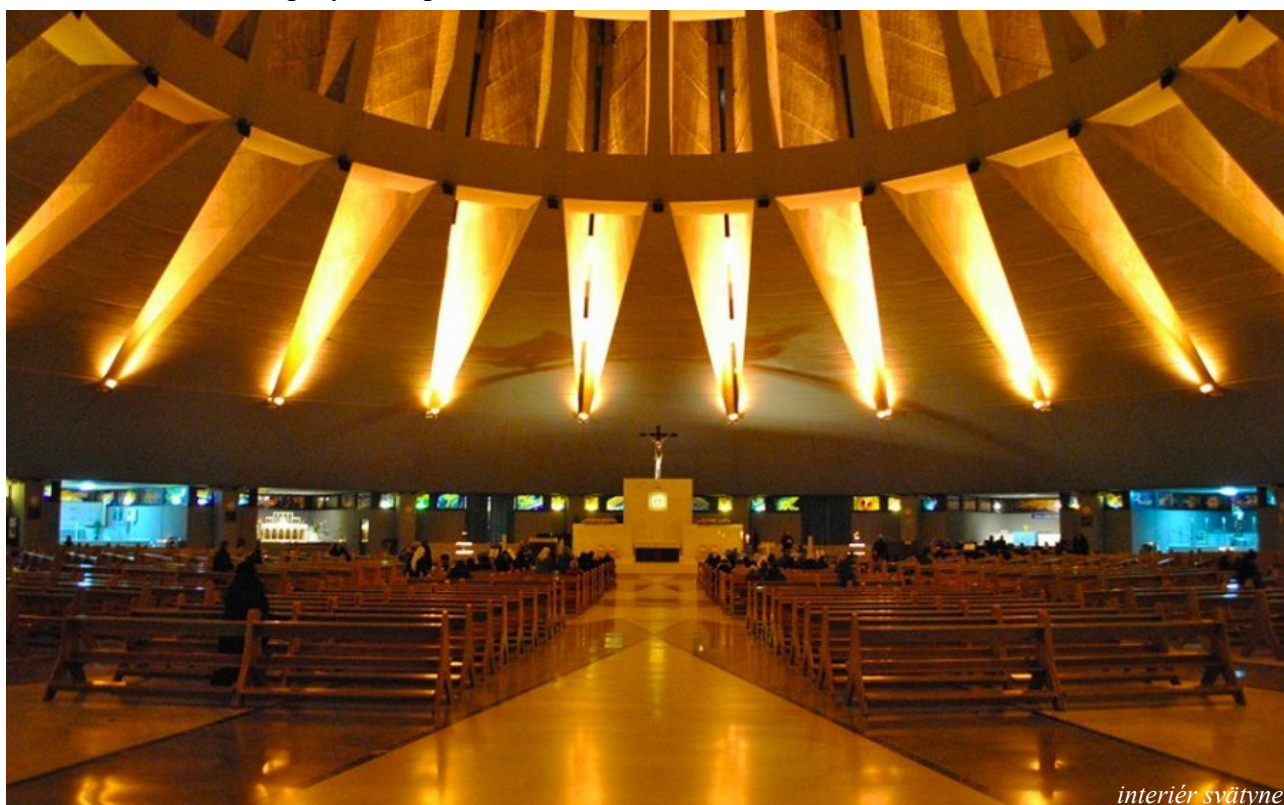
Spoločný modlitbový úmysel slovenských biskupov:

Aby utečencom, migrantom a všetkým na periférii spoločnosti nechýbalo naše prijatie a podpora.

Matka prijíma svoje deti, aby ich viedla k Otcovi či slza zostupujúca z neba. Na vrchole svätyne je v lúčoch umiestnená socha Madony z pozláteného bronzu, ktorá reprodukuje celý milostivý obraz, ktorý plakal. Socha je vysoká asi 3m a váži 600 kg. Autorom projektu je Francesco Caldarella. Mária je znázornená s rukami natiahnutými k hlavnému vchodu, akoby chcela prijať svoje deti do Otcovho domu. Stredom obrovského kruhového chrámu je oltár, za ktorým sa vynára stena, v ktorej sa nachádza **relikviár**, v ktorom je uložený obraz Madony delle Latear. Relikviár je srdcom svätyne, pretože obsahuje slzy Panny Márie. Jeho autorom je profesor Biagio Poidimani zo Syrakúz, profesor na Akadémii výtvarných umení v Ríme. Relikviár bol zapečatený 8. mája 1954 a zároveň bol podpísaný pergamen potvrdzujúci jeho pravosť. Spočíva na nohe s osemhranným podstavcom, kde sú latinčine vyryté slová: "Ó, Panna Sĺz, slzy ľútosti nad tvrdosťou našich srdce - 29. augusta 1953". Nad rukoväťou sú tri prekrývajúce sa roviny. V spodnej časti je kúsok vyšívanej látky, ktorú používala pani Antonina Giusto na zakrytie a stráženie obrazu, ktorý bol často úplne mokrý slzami, polovica vreckovky tiež impregnovanej slzami, ktorú darovala pani Lisetta Toscano Piccione, skúmavka, do ktorej vedecká komisia umiestnila tekutinu odobratú z očí obrazu 1. septembra (asi 30 kvapiek) a vatové tampóny. V strednej časti štyri panely pripomínajú zázračné udalosti: reprodukcii zázračného obrazu; prvé slzenie reliéfu v spálni manželov Iannusovcov, vystavenie obrazu na Via degli Orti, umiestnenie reliéfu na námestí Piazza Euripides, prvej vonkajšej "svätyne". Nakoniec, v hornej časti, ktorú strážia štyria anjeli, je sklenená urna s fľaštičkou, ktorá obsahuje posledné slzy, ktoré zostali po vedeckom výskume. V rohoch relikviára sú štyri sochy: sv. Lucia, patrónka mesta; sv. Marciano, prvý biskup mesta; sv. Peter a sv. Pavol.

Relikviár sĺz Panny Márie , Syrakúzy, Sicília

interiér svätyne

Oltár baziliky je dielom sochára Giancarla Marcheseho; Má štvorcový tvar a skladá sa z dvoch častí. Základňa z bronzu pozostáva zo štyroch panelov, ktoré reprodukovujú niektoré scény z knihy Zjavenia: trón; nový Jeruzalem; jahňa; strom života... Veľký **stôl** je vyrobený z kameňa Modica. Na okraji stola je vyrytá fráza v gréčtine: "Kristus miloval Cirkev a seba samého vydal za ňu" (Ef 5, 25). Marcheseho dielo má názov: "Nové nebo a nová zem", pretože má za cieľ vyjadriť záver dejín a návrat Ježiša. Nad oltárom je umiestnený vzácny kríž od neznámeho autora z r. 1700. Pri pohľade na hlavný oltár sa na ľavej strane nachádza archeologický nález, byzantsko-neskoré antické hypogeum alebo

Milostivý obraz (reliéf) Plačúcej Madony zo Syrakúz. Ide o polovičnú bustu v smaltovanej omietke (základňa 23 cm x výška 28 cm), ktorá je namontovaná na podpere z opálového skla. Zobrazuje Nepoškvrnené Srdce Panny Márie. Angelo a Antónia Iannusovci ju dostali ako svadobný dar.

pohrebná komora, pod ktorou sa nachádzajú ešte dve grécko-rímske miestnosti, v blízkosti ktorých tečiemalý potôčik. Vo svätyni je 16 kaplniek. Pri pohľade na oltár je vľavo *eucharistická kaplnka*, kde sa každé ráno slávi svätá omša. Vedľa nej je *kaplnka zasvätená svätému plátnu*. Vľavo je *kaplnka sv. Jozefa* nadväzujúca na *kaplnku sv. P. Pia z Pietralciny*. Ako relikvia sa tu uchováva jedna z jeho vreckoviek darovaných pani Antonine Iannuso a kópie obrazov slziacej Panny Márie s modlitbami, ktoré písal sv. P. Pio. Majestátne vchodové dvere celé z bronzu, dielo sochára Giacoma Albana, predstavujú dvere ovčince. Zvonku i zvnútra sú do nich vyryté verše z Jánovho evanjelia (Jn 10,9). Oba citáty sú napísané grécky, pričom zvonku sú slová: "Ja som brána, kto vchádza cezo mňa, bude spasený" a vo vnútornej časti: "Príde, vyjde a nájde pastvinu". Ježiš je brána, ktorá vedie k Otcovi. **Krypta** bola slávnostne otvorená 28. augusta 1968. Je kruhového tvaru, pričom vonkajší má priemer 80m, vnútorný 38m. Krypta je vysoká 9m a vedie do nej 18 vchodov. Má kapacitu približne 2 000 miest. Ústredný oltár je umiestnený na červenej žulovej podlahe. Presbytérium v polkruhu chce dať myšlienku pohostinnosti. Obraz Madony bol na tomto oltári v r. 1968 - 1987 a tiež v čase od mája do novembra v r. 1994. V krypte je tiež niekoľko kaplniek. V *kaplnke Najsvätejšieho Srdca* sa nachádza eucharistia. V mozaike je znázornené zjavenie Najsvätejšieho Srdca Ježišovho sv. Margite Alacoque. Všetko je „odeté“ do farebného víru, ktorý sa zbieha do zlatého svätostánku v tvare diamantu. Kaplnka sa používa na slávenie sviatosti zmierenia. V *kaplnke sv. Petra a Pavla*, v ktorej sú zastúpené dva oporné stĺpy kostola, je ikonostas. Tu sa konajú slávenia Eucharistie vo východnom obraze. V *kaplnke sv. Lucie*, patrónky Syrakúz, sa nachádza hrob Mons. Calogera Lauricella, arcibiskupa Syrakúz, ktorý v r. 1973- 1989, pracoval na stavbe svätyně. Pohrebný pamätník navrhol geodet Franco Vasquez, bronzová busta je dielom majstra Francesca Caldarellu. Všetky kaplnky sú obohatené veľkými umeleckými mozaikovými ikonami venovanými Svätej rodine, sv. Lucii, sv. Agáte, sv. Konrádovi, sv. Františkovi, sv. krížu, sv. Petrovi a Pavlovi a Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. V krypte sa zachoval aj kríž pri hlavnom vchode, namaľovaný na bukové drevo umelcom Francescom Scialfom, ktorý ho nazval "Kristus svetla": z rúk, nôh, z hlavy sa uvoľňujú lúče svetla, ktoré pripomínajú udalosť vzkriesenia. V jednej z kaplniek je zriadené **Múzeum ex-votos**, kde je vystavená časť mnohých darov darovaných Panne Márii. Od prvých dní sa milosti a tajomné uzdravenia prejavovali medzi veriacimi mnohými fyzickými a duchovnými uzdraveniami. Medzi darmi, ktoré sa zachovali sú: barly, busty, traky, a tiež svadobné šaty, obrazy, výšivky či zobrazenia Madony. Sú tu družobné dary venované inými svätými a pamätné tabule na pamiatku návštev Relikviára Máriiných slz v iných cirkevných spoločenstvách. Oplatí sa vidieť aj **Múzeum slzenia**, kde sú zhromaždené jedinečné kúsky, spojené so zázrakom a jeho skúmaním. Vystavené sú tu aj niektoré z najvzácnejších a najumeleckejších darov pre Madoninu. Je tu aj priestor venovaný spomienke na pápeža - sv. Jána Pavla II., ktorý navštívil Baziliku Panny Márie v Syrakúzach pri príležitosti posviacky svätyně 6. novembra 1994.

Svätyňa je miestom modlitby. Tu Panna Mária roní slzy s plačúcimi, povedal pápež František.

Múzeum omšových rúch a betlehemov zhromažďuje a uchováva starobylé rúcha staré 700 - 800 rokov, darované v priebehu rokov svätyni Madony delle Lacrime a krásnej zbierke jaslí rôzneho spracovania a pôvodu. Nachádza sa tu aj unikátny **terakotový betlehem**, ktorý chrámu daroval profesor Luigi Scapellato – bývalý primár nemocnice v Syrakúzach. Múzeum rúch, s vchodom z cintorína krypty, sa v súčasnosti volá "**Múzeum pápeža Pia XII.**". V krypte je inštalovaná aj stála expozícia o histórii slziacej Madony. Podsvietené panely

zviditeľňujú príbeh plačúcej Panny Márie od r. 1953 až po súčasnosť. Pútnici sú prostredníctvom zjednodušeného itinerára vytvoreného z obrázkov a originálnych titulkov uvedení do tajomstva tých slz, ktoré zázračne tečú z tváre smaltovaného sadrového basreliéfu Madony. Svätyňa ponúka aj možnosť využiť konferenčnú sálu Jána Pavla II kongresového centra. Má kapacitu 350 miest a konajú sa v nej konferencie, kongresy, duchovné obnovy a pod.

Časť rozhlasového posolstva pápeža Pia XII. Sicíľčanom zo 17. októbra 1954

*„Ak je úcta k Márii taká vrúcna zakorenená v sicíľskom ľude, kto by mohol byť prekvapený, že si podľa toho, čo nám oznámili vaši najdôstojnejší preláti, vybrala jedno z vašich slávnych miest, aby v nedávnej dobe udeľovala veľmi výrazné milosti? Zaiste, táto Apoštolská stolica doposiaľ nijako neprejavila svoj úsudok okolo slz, o ktorých sa hovorilo, že tiekli z jej podobizne v skromnom dome robotníkov; avšak nie bez hlbokého dojatia sme si uvedomili jednomyselné vyhlásenia sicíľskeho episkopátu o realite tejto udalosti. Niet pochyb o tom, že Mária je večne šťastná v nebi a netrpí ani bolesťou, ani smútkom; ale nezostáva necitlivá, pretože skutočne vždy živi lásku a ľútosť nad úbohým ľudským pokolením, ktorému bola daná za Matku, keď bolestná a plačúca stála pod krížom, kde bol umiestnený Syn. **Pochopia ľudia tajomný jazyk týchto slz? Ó, Máriine slzy! Na Golgote boli slzy ľútosť nad jej Ježišom a slzy smútku nad hriechmi sveta. Plače ešte stále nad obnovenými ranami, ktoré vznikli v mystickom tele Ježišovom? Alebo plače kvôli toľkým deťom, v ktorých omyl a vina uhasili život milosti a ktoré vážne urážajú Boží majestáť? Alebo sú to slzy očakávania oneskoreného návratu jeho ďalších detí, jedného z jeho verných, a teraz vlečených falošnými fatamorgánami medzi radmi nepriateľov Boha? Je na vás, aby ste spolupracovali príkladom a skutkami pri návrate do Otcovho domu a pracovali na čo najkratšom odstránení trhlín páchaných nepriateľmi náboženstva na vašom ostrove, ktorý bol predmetom Amorovho obliehania.“***

*zdroje: www.madonnadellelacrime.it, www.christianitas.sk, www.slovenskydohovorzarodinu.sk
www.diedrica.com, www.vaticano.com, www.obrazky.4ever.sk*

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zaradíme Vás **do adresára čitateľov Pútnického listu**.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:

SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: **PÚTNICKÝ LIST**

Ď A K U J E M E !

Kostol Narodenia Panny Márie v Zelenči - symbol jednoty, zhodnoteného talentu a víťazstva

Na západnom Slovensku, neďaleko Trnavy sa nachádza obec Zelenča. Viacerí vedia, že sa tu narodil známy herec a divadelný režisér *Jozef Bednárík*, ktorý výrazne prispel k rozvoju muzikálneho žánru. Obec preslávilo aj Divadlo Z ze Zelenča, no málokto vie, že v obci sa nachádza aj iný umelecký skvost. Je ním **Kostol Narodenia Panny Márie**, ktorý bol postavený v r. 1969 – 1973, teda v časoch socializmu. Iniciátorom jeho výstavby bol tamajší farár *Ján Venger*, ktorý v obci pôsobil viac ako tri desaťročia. Boží chrám projektoval *Jozef Hrašna* a na jeho stavbe sa podieľali známi slovenskí výtvarníci. Autorom krásnej vitráže na priečelí je *Vincent Hložník*. Plastikou Krista vytvoril *Alexander Trizuljak*, krížovú cestu *Ladislav Záborský*. Sochy sú dielom *Pavla Čambála* a autorom plánu sanktuária je *Marián Remenár*. Novopostavený kostol nesmel prísť posvätiť v r. 1973 vtedajší biskup Mons. *Július Gábriš*, urobil tak až o dvadsať rokov neskôr, 5. septembra 1993, Mons. *Dominik Tóth*. Kostol je dielom jednoty veriacich, lebo jeho stavbu financovali sami Zelenčania prostredníctvom zbierok. *Anton Adamkovič* v knihe o Zelenči uvádza, že novostavba si vyžiadala približne 5 miliónov československých korún. Obyvatelia svojpomocne vykonali aj množstvo stavebných prác. V lete v r. 2021 boli vykonané práce na generálnej oprave fasády kostola.

*plastika vzkrieseného Krista, večného víťaza
dielo Alexandra Trizuliaka*

BOŽIA HORA PRI ŽULOVEJ A SLOUP

v Čechách a na Moravě MIESTA MARIÁNSKEJ ÚCTY

Božia Hora

V Českej republike sa nachádza viacero pútnických miest zasvätených Bolestnej Madone aj Sedembolestnej Panne Márii. My Vám predstavíme dve miesta, ktoré sa dajú prepojiť podobne ako Kopeček a Hostýn, peším putovaním po Morave. Cesta (cca 150 km) označená výhradne turistickým značením spája obe miesta a ponúka možnosť prežiť asi týždňovú mariánsku púť.

TRASA: **Boží hora u Žulové** - Ostružná - Staré Město (30 km), Staré Město - Branná - Velké Losiny (24,5 km), Velké Losiny - Šumperk (16 km), Šumperk - Libina (18,5 km), Libina - Mohelnice (27 km), Mohelnice - Bouzov (15 km), Bouzov - Jaroměřice *pútnické miesto: kalvária Jaroměřice u Jevíčka*(21 km), Jaroměřice - Pohora - Kořenec - Benešov - Suchý - Žďárná - **Sloup** (30 km)

Kostol Panny Márie Bolestnej je dominantou pútnického miesta na **Božej hore pri Žulovej**. Božia hora (527 m n. m.) je najvyšší vrchol v Žulovskej pahorkatine, pri obci Žulová v okrese Jeseník v Olomouckom kraji. Na horu vedie z obce modrá turistická značka. Cesta v dĺžke asi 1,5 km sa začína v blízkosti Mariánskeho námestia a pokračuje cez obec do kopca. Areál pútnického miesta tvorí súbor objektov v novogotickom štýle. Božia hora sa stala vyhľadávaným pútnickým miestom kvôli milostivému obrazu Panny Márie Bolestnej. Podľa povesti bol v týchto miestach zavesený na strome už v 12. st. Prvý, pôvodne drevený kostolík zasvätený Panne Márii bol postavený v r. 1712 – 1713. V r. 1784 bolo rozhodnutím cisára Jozefa II. pútnické miesto zrušené a obraz Panny Márie preniesli do kostola v Skorošiciach. Tento kostol však v r. 1833 vyhorel a obraz bol zničený. Tradícia púti na Božiu horu však nezanikla. A keď v r. 1864 kostolík na Božej hore zničili vandali, pričom vytrhli aj samotný oltárny kameň, rozhodlo sa o obnove pútnického miesta. So stavbou nového kostola sa začalo v r.1878. Stavbu priamo podporil vratislavský biskup Heinrich Förster. Autorom návrhu je údajne Friedrich von Schmidt, profesor na Akadémii výtvarného umenia vo Viedni. Na stavbu, ktorú umocňujú oporné piliere, bola použitá zlomová žula. Kostol bol slávnostne vysvätený v r.1880. Toto pútnické miesto navštívili i niektorí významní hostia (napr. básnik Josef von Eichendorff alebo saská kráľovná Karola). V r. 1905 pre lepšie služby pútnikom postavili pri kostole aj chatu „Jirího dům“, ktorú pomenovali podľa kardinála Georga Koppa. Dnes však už neexistuje. V súčasnosti sa tu dvakrát do roka konajú liturgické púte a počas letných prázdnin je kostol každú nedeľu otvorený pre verejnosť. V r. 1877 bola vybudovaná križová cesta, ktorú od r. 1893 zdobia obrazy od maliara Baucha z Vidnavy. Pár metrov pod vrcholom, v skalnom výklenku, sa nachádza socha Lurdskej Panny Márie. Z vrcholu Božej hory je prekrásny výhľad do Sliezskej nížiny s dedinkami, ktorú ohraničuje pohorie Rychleb. Nachádza sa tu aj upravený turistický prístrešok.

Socha Lurdskej Panny Márie na Božej hore.
autor foto: Lubor Ferenc

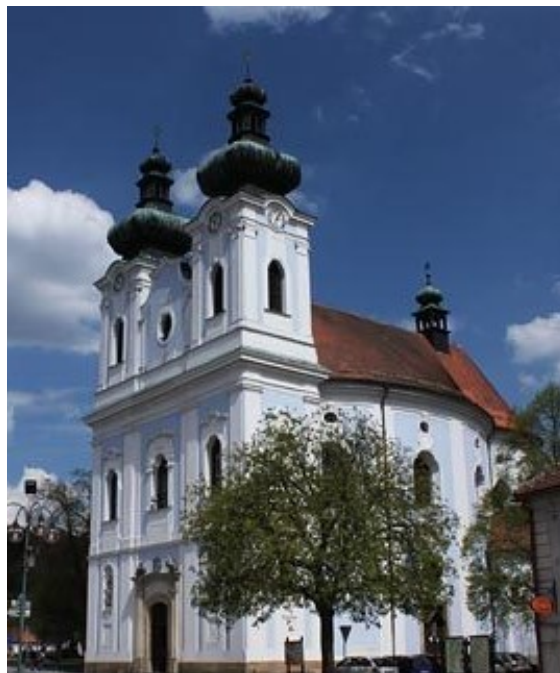
Lom neďaleko pútnického miesta, Žulová

Farský Kostol Panny Márie Bolestnej v Sloupe neďaleko Brna je mariánské pútnické miesto na hranici Moravského krasu. Chrám bol postavený v pol. 18.st. po zázračnom uzdravení dcéry miestneho mlynára. K udalosti, ktorá výrazne zasiahla do náboženského života v tunajšom kraji došlo na začiatku 18. st., keď minoriti v Brne opravovali svoj kláštorňý kostol, im rajecký gróf Karol Ľudovít z Rogendorfu ponúkol pomerne veľkú finančnú a hmotnú podporu na opravu kláštora a kostola avšak za sľub, že mu darujú neskorogotickú sochu Panny Márie Bolestnej. Tak sa teda stalo, že ju previezol do svojho letného sídla v obci Sloup, kde ju dočasne nechal u mlynára Pavla (niektoré zdroje uvádzajú Vavrince) Severu. Ten umiestnil sošku do izby svojej Rozálie, ktorá bola už dlhšie chorá a pripútaná na lôžko. 45-ročná žena bola slepá a trpela na epilepsiu. Soche Panny Márie prejavovala rodina aj ľudia z obce veľkú úctu. Raz, keď sa Rozália modlila pred milostnou sochou, popálila sa na sviečke a v tej chvíli bola zázračne uzdravená. Zvest' o tom sa rýchlo rozšírila a do Sloupu začali prichádzať procesie pútnikov z blízkeho i širokého okolia. Gróf sa rozhodol, že dá pre milostivú sochu postaviť samostatnú kaplnku, a tak vznikla kaplnka sv. Kríža, do ktorej neskôr preniesli milostivú sochu bolestnej Madony. Prvá bohoslužba sa v kaplnke slúžila v r. 1728 a o správu pútnického miesta sa staral kaplán z obce Doubravice. Po čase však už kaplnka nestačila čeliť náporu prichádzajúcich pútnikov a nakoľko sa vedľa nej začali kopíť kamene, ktoré putujúci skladali k nohám bolestnej Madony, bolo rozhodnuté začať so stavbou nového kostola. Pretože gróf Karol Ľudovít už v r. 1738 zomrel, stavby sa ujala jeho manželka Karolína z Rogendorfu (rod. Karolína Anna Pálffyová z rodu Erdődy). Pre stavbu a výzdobu kostola získala talianskeho architekta Isidora Marcella Canavalu a viedenského maliara a riaditeľa Viedenskej umeleckej akadémie Gašpara Sampacha. Na priebeh stavby dohliadal aj boskovický staviteľ Vavrinec Pavel Mertha. Kostol stavali v r. 1751-1754 a práce na ňom výrazne zasiahli do života celej obce. Vznikli viaceré nové prístupové cesty, prebehla prestavba niektorých budov. Zaujímavosťou je, že všetci robotníci, ktorí pracovali na stavbe kostola boli oslobodení od ďalších robotníckych povinností a za svoju prácu dostávali riadny plat. Všetky výdaje hradila sama grófka, ktorá týmto spôsobom výrazne zadĺžila celé panstvo. Kostol bol slávnostne vysvätený 27.októbra 1754 olomouckým biskupom kardinálom Ferdinandom Júliusom slobodným pánom z Troyeru. O dva roky neskôr, po požiari rájeckého zámku, sa grófka Karolína trvalo usadila na letnom sídle v Sloupe, ktoré ešte počas svojho života odkázala novovzniknutej sloupskej farnosti. Na základe jej žiadosti ju spravoval P. František Czuma. Grófka Karolína, dobrodinka kostola, zomrela v r. 1759 na čierny kašeľ a je pochovaná v krypte pútnického chrámu. Grófka Karolína založila pri Kostole Panny Márie Bolestnej aj pútnické bratstvo s čiernym škapuliarom, avšak jeho činnosť rýchlo ukončili jozefínske reformy. Už v 19.st chcel bratstvo obnoviť farár Václav Wolf, ale nepodarilo samu to, lebo aktivity bratstva smerovali k apoštolátu sv. Cyrila a Metoda a boli štátnou mocou vnímané skôr národnostne ako nábožensky. K obnove bratstva tak prišlo až v r. 2003 vďaka snahe sloupskeho farára R.D. Františka Kozára, ktorý získal nový dekrét od brněnského biskupa. Na jesennej púti v r. 2003 bolo do bratstva prijatých prvých 300 členov.

Grófka Karolína z Rogendorfu

Sloupský barokový chrám patrí k významným architektonickým pamiatkam. V apríli 1016 bol **Kostol Panny Márie Bolestnej** vyhlásený za najlepšie opravenú pamiatku v juhomoravskom kraji v kategórii veľkých stavieb. Kostol v priebehu storočí neprešiel žiadnou významnejšou prestavbou. V r. 1854 (100 rokov po stavbe) nechal vtedajší farár Václav Wolf kostol obnoviť. Zmenila sa fasáda kostola z pôvodnej zelenobielej na žltobielu. V 60. rokoch 20. st. získal pri opravách súčasný modrobiely vzhľad. Posledná generálna oprava vonkajšieho plášťa prebehla v r. 1999. Chránová loď (široká 30m a dlhá 40m) v tvare korytnačky symbolizuje ochranu Panny Márie. Západné priečelie je ukončené dvoma vežami, ktoré sa týčia do výšky 40 m. Vo výklenkoch sú umiestnené sochy sv. Márie Magdalény, sv. Marty, sv. Cyrila a sv. Metoda. Ich autorom je brnianský sochár Ondrej Bleiberg. Vo vežiach sa nachádzajú aj hodiny a štyri zvony. Nad hlavným vchodom je latinský nápis: „Stalo sa tak skrze Hospodina, je to obdivuhodné v našich očiach“ (Žalm 113), letopočet stavby a erb zakladateľov kostola grófkou Karolíny a jej manžela Karla Ľudovíta z Rogendorfu. Interiéru dominuje **hlavný oltár** z čierneho a červeného mramoru vyťažný v Tešeticiach pri Kroměříži. Ohraničujú ho štyri stĺpy, medzi

ktorými je symbolom bielej holubice znázornený Duch Svätý. Pod ním je v ľudskej podobe znázornený Boh Otec a nižšie sa čnie veľký drevený kríž s prehodeným bielym rúchom. Medzi stĺpmi stoja drevené sochy cherubínov v životnej veľkosti a v ich strede je nad oltárom osadená zlatom a striebrom zdobená socha Panny Márie Bolestnej vyrezaná z lipového a topolového dreva. Panna Mária drží v lone mŕtve telo Krista – Spasiteľa. Hlavy Márie aj Ježiša zobia pozlátené koruny požehnané pápežom sv. Jánom Pavlom II. Zo súsošia vychádzajú lúče svetla. Svätostánok aj umelecké ozdoby sú dielom brnianskeho sochára Ondreja Schveigla a zlatníka Vincenta Kutálka. Na svätostánku leží kniha Zjavenia so siedmymi pečaťami. Mohutná chránová klenba je

vyzdobená maľbami Gašpara Sambacha, viedenského maliara a neskoršieho riaditeľa viedenskej maliarskej akadémie. Maľba predstavuje Nanebovzatie Panny Márie. V kopuli sa nachádzajú viaceré mariánske symboly. Na podlahe chrámu sa nachádza náhrobná doska, ktorá pokrýva vchod do krypty. Bočný oltár vedľa sakristie je zasvätený sv. Jozefovi. Ďalší oltár je zasvätený sv. Františkovi z Assisi, oproti nemu sa nachádza oltár sv. Karla Boromejského. Posledný z bočných oltárov je venovaný sv. Anne. Všetky obrazy v bočných oltároch sú dielom Gašpara Sambacha. V 19. st. pribudli do chrámu aj ďalšie sochy a obrazy. Obrazy krížovej cesty pochádzajú z dielne brnianskeho maliara N. Havelku. Za povšimnutie stojí aj kazateľnica zdobená alabastrovou sochou starozákonného veľkňaza. Kostol má dve sakristie a nad každou je priestorné oratórium. Oproti hlavnému oltáru je chór a organ z r. 1986 v pôvodnej organovej skrini z r. 1762. Sloup v Moravskom krase je živým pútnickým miestom, ktoré radi navštevujú pútnici z blízkeho a ďalekého okolia. Krása moravského krasu priláka do chrámu aj mnohých turistov, ktorí sa rozhodnú navštíviť jedinečné skalné útvary či jaskyne. Nenáročnou prechádzkou po Svätajakubskej ceste sa môžete dostať aj k najznámejšej priepasti v Českej republike – Macoche. Pútnicky prežitý týždeň spojený s prechodom Moravy z Božej Hory pri Žulovej až do Sloupu môže ponúknuť krásu prírody pretkanú duchovnými príbehmi a tichým rozjímaním.

ŠPECIÁL: O najstaršom mariánskom pútnickom mieste v Čechách

Mesto Stará Boleslav sa nachádza niekoľko kilometrov od Prahy. Toto pôvodne samostatné mesto je dnes súčasťou Brandýsa nad Labem. História Starej Boleslavi siaha až do začiatkov 10. st., keď bol na sútoku riek Labe a Jizery postavený jeden zo strážnych hradov pôvodnej Přemyslovskej stredočeskej domény. V ranom stredoveku tu stáli tri sakrálne stavby. V 10. st. slúžila Boleslav ako dôležité správne centrum vládnuceho rodu Přemyslovcov. Zavraždením kniežaťa Václava získala nový pútnický význam. **Je dvojnásobným pútnickým miestom. Je zasvätený úcte k sv. Václavovi a zároveň je najstarším mariánskym pútnickým miestom v Čechách.** Každý rok tam prichádzajú tisíce pútnikov, aby navštívili miesto smrti sv. Václava, patróna českej krajiny, či Kostol Nanebovzatia Panny Márie, miesto uchovávanía vzácneho mariánskeho obrazu. Z Prahy viedla do Starej Boleslavi tzv. **Svätá cesta**, kadiaľ podľa legendy, viezli mŕtve telo kniežaťa Václava z pôvodného hrobu do chrámu sv. Víta na Pražskom hrade. Bola lemovaná 44 kaplnkami. Kaplnky boli vzdialené od seba na dĺžku Karlovho mosta a niektoré sa dodnes zachovali v poliach a pozdĺž cesty z pražského Proseka až do Starej Boleslavi. Sv. Václavovi je zasvätená **Bazilika sv. Václava**. Stojí na mieste, kde pôvodne stál kostolík sv. Kozmu a Damiána. Práve pred jeho bránou bol v pondelok ráno 28. septembra v r. 929 (niektoré historické záznamy udávajú aj rok 935), cestou na rannú bohoslužbu, zavraždený sv. Václav, české knieža. Tradícia hovorí, že vraždu spáchal jeho vlastný brat Boleslav, pričom historické fakty hovoria skôr o jeho účasti na vražde, avšak spoločne tvrdia, že Boleslav sa neskôr kajal za svoj čin. Tri roky po smrti dal Václavovo telo previesť do chrámu sv. Víta v Prahe. Po r. 1039 dal knieža Břetislav I. nad miestom mučeníckej smrti svojho predka postaviť románsku Baziliku sv. Václava, ktorá sa stala významným pútnickým miestom a miestom Národnej svätováclavskej púte. Kostol bol vysvätený 19. mája 1046 pražským biskupom Šebírom. V období raného stredoveku patril k najväčším sakrálnym stavbám v Čechách. Pôvodný kostol sv. Kozmu a Damiána bol zahrnutý do novej stavby. Bazilika mala byť pôvodne veľkým mauzóleom nad hrobom najväčšieho českého svätca. V pol. 12. st. prešiel kostol stavebnou úpravou. Vtedy bola rozšírená najmä päťloďová krypta smerom na západ. V 2. pol. 14. st. bol kostol goticky upravený o čom svedčí južný lomený portál s jemnou profiláciou ostenia.

Bazilika sv. Václava, interiér

Kostol značne utrpel počas husitských vojen. No napriek tomu v ňom bohoslužby neboli prerušené. Základné opravy prebehli ešte v pol. 15. st. Zásadnej prestavby v renesančnom duchu sa bazilika dočkala až na konci 16. st., kedy boli bočné lode vybavené novou klenbou a vonkajšími opornými piliermi. Počas tridsaťročnej vojny kostol utrpel ďalšiu pohromu. V r. 1639 – 1640, keď v blízkosti táborilo švédske vojsko, severná veža bola odbúraná a pri ústupe Švédov bol kostol navyše zapálený. Kapitula začala ihneď s obnovou baziliky v ranobarokovom slohu. Chrám bol postupne doplňovaný novým mobiliárom a vysvätený až v r. 1691. Veľkej obnovy sa kostol dočkal pred r.1929, kedy tu prebehli veľké oslavy milénia mučeníckej smrti sv. Václava, na ktorých sa zúčastnil aj pápežský legát Angelo Giuseppe Roncalli, neskorší pápež sv. Ján XXIII. Posledná postupná obnova kostola sa začala v r. 2002 a bola ukončená v r. 2021. V jadre románsky kostol má už od začiatku pôdorys trojlodovej baziliky s nepravidelnými závermi bočných lodí s jednou vežou v západnom priečelí. Nad vyvýšeným kňazištom sa nachádza **románska krypta** zasvätená sv. Kozmovi a Damiánovi. V nej sa nachádza miesto, ktoré je považované, podľa kresťanskej tradície, za pôvodný hrob sv. Václava. Krypta vznikla v dvoch stavebných etapách v 11. až 12. st. **Hlavný oltár** na východnom konci je zasvätený sv. Kozmovi a Damiánovi, patrónom tunajšej kolegiálnej kapituly. Severná bočná loď je zakončená pozdĺžnou kaplnkou zvanou Kniežacia alebo Vrábska, ktorej dominuje barokový oltár sv. Kataríny. V týchto miestach sa asi nachádzal pôvodný kostol, pri ktorom bol zavraždený sv. Václav. Na mieste, kde sv. Václav zomrel (známe ako *mučedníšťa*, či *martýrium*), sa nachádza súsošie Zavraždenie sv. Václava z dielne Mateja B. Brauna a nad ním drevený reliéf sv. Václav na čele Blanických rytierov. Južná bočná loď je zakončená kaplnkou sv. Piatich bratov s kamennou krstiteľnicou zo 16. st. Hlavný oltár v presbytériu pochádza zo začiatku 18. st. Je dielom Františka Maxmiliana Kaňku a Dominika Rapu a pochádza z pražského kostola sv. Václava na Zderaze. Ústredný obraz zachytáva sv. Václava medzi dvoma anjelmi a je kópiou slávneho Škrétoveho obrazu. Pri pilieroch po stranách schodiska do presbytéria sa nachádzajú dva menšie oltáre Panny Márie Bolestnej a sv. Kríža. Na pilieroch hlavnej lode je umiestnených šesť sôch zemských patrónov pôvodom z malostranskej jezuitskej rezidencie. Znázorňujú sv. Norberta, sv. Vojtecha, sv. Jána Nepomuckého, sv. Žigmunda, sv. Víta a sv. Ivana. Obrazy nad nimi z r. 1677 tvoria cyklus výjavov zo života sv. Václava. V tesnej blízkosti baziliky sv. Václava stojí jednoloďový **románsky kostol sv. Klimenta** postavený zrejme v 11. st. na mieste staršieho kostola, založeného pravdepodobne kniežat'om Vroclavom I. okolo r. 915. Jeho súčasná podoba pochádza z prestavby

v 2. pol. 12. st. Kostol stál v blízkosti dnes už zaniknutého hradu. V západnej časti mal tribúnu, preto sa predpokladá, že bol súčasťou kniežacieho dvorca. Rovnako ako susedná bazilika sv. Václava, tak aj tento kostol bol poškodený v období husitských vojen, ako aj v tridsaťročnej vojne. V r. 1857 bola loď nanovo zaklenutá krížovou klenbou. Kostol sa stal známym predovšetkým vďaka unikátnym nástenným maľbám, ktoré boli objavené okolo r. 1890. Fresková výzdoba, z 2. pol. 12. st., znázorňuje výjavy zo života a mučeníckej smrti sv. Klimenta. Znárodňuje ju freska, ktorá je viditeľná na južnej stene kostola v troch obrazoch. Opisujú vyslanie sv. Klimenta do vyhnanstva cisárom Trajanom, objavenie zázračného prameňa vody sv. Klimentom a svätcovu mučenícku smrť v mori. Medzi oknami je zobrazená aj monumentálna postava v bielom rúchu, snáď sv. Peter, ktorý Klimenta priviedol k viere. Po stranách asistujú dve menšie postavy s miskami v pozdvihnutých rukách. V r. 1995 bol areál kostola sv. Václava a Klimenta vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Súčasťou pútnického miesta je aj **Pútnický chrám Nanebovzatia Panny Márie**. Stojí na mieste, kde sa našiel vzácny reliéf zobrazujúci Panu Máriu s Ježiškom. Tento obraz mal pri sebe sv. Václav v čase svojej smrti. Mariánsky obraz - pôvodne tepaný reliéf - značne poškodený v čase husitských vojen, bol údajne v r.1160 nájdený sedliakom v Starej Boleslavi pri oraní. Považoval sa za reliéf, ktorý podľa legendy dostala sv. Ľudmila od sv. Metoda pri krste a jej vnuk sv. Václav ho nosil stále pri sebe a mal ho i vo chvíli smrti. Václavov verný sluha Podiven ho potom z hrude mŕtveho kniežaťa sňal a zakopal na bezpečnom mieste. Obraz má šírku 13,5cm a výšku 19cm, je silne pozlátený, vytepaný zo vzácnnej korintskej medi. Reliéf je vyzdobený perlamy a drahými kameňmi, ktoré tam boli pridané v období Baroka. Na mieste nálezu bola neskôr postavená drevená kaplnka. Dala ju postaviť kolegiálna kapitula sv. Kozmu a Damiána, najstaršia inštitúcia svojho druhu v Česku, ktorej úlohou bola starostlivosť o pútnické miesto a ochrana mariánskeho obrazu. Ten bol vystavený na oltári kaplnky. Tento vzácny obraz bol v súvislosti s rozvojom kultu úcty k sv. Václavovi a sv. Ľudmile 18. augusta 1609 vyhlásený za **Paládium (ochranný predmet) českej krajiny**. Táto úcta sa postupne rozvinula do tradície každoročných púťí. Najstaršie zmienky o nich pochádzajú z 2. pol. 16. st. Pôvodnú kaplnku neskôr nahradil kostolík Panny Márie a sv. Juraja. Keď počet pútnikov narastal, rozhodla sa Cirkev začiatkom 17. st. postaviť nový Mariánsky kostol. Pri zrode dnešného chrámu stála cisárovná Anna, manželka cisára Mateja, ktorý na stavbu chrámu poukázal časť dôchodkov a drevo z brandýskeho panstva. Projekt vypracoval taliansky architekt Giovanni Maria Filippi. S budovaním chrámu začal v r. 1613 taliansky staviteľ Jaccopo de Vaccani a napriek tomu, že práce sa v dôsledku stavovského povstania predĺžili až do r. 1620,

Kostol sv. Klimenta

Bazilika Nanebovzatia Panny Márie

Paládium

interiér baziliky

stavba sama bola dokončená a vysvätená už v r. 1623. Svojou architektonickou koncepciou patrila k prvým chrámovým stavbám v štýle baroka v Čechách, využívajúcom prvky talianskej sakrálnej architektúry, kombinujúce sálovú stavbu hlavnej lode s plytkými bočnými kaplnkami. V dôsledku 30-ročnej vojny boli chrámové veže dostavané neskôr: severnú vežu dokončil Abrahám Leuthner v r. 1675 a južnú až v r. 1749 Kilián Ignác Dienzenthofner, ktorý tiež novo vyriešil priečelie chrámu so sochami. Vnútorňa výzdoba a zariadenie chrámu, do ktorého sa podnes vchádza pôvodnými, bohato rezbovanými ranobarokovými dverami, je zhotovená v štýle vrcholného baroka. **Hlavný oltár**, realizovaný podľa návrhu Františka Maximiliána Kaňku je vyzdobený súsoším Nanebovzatia Panny Márie a sochami českých svätcov z dielne Mateja Bernarda Brauna. Na úschovu Paládia slúžil zvláštny oltár, schránka v presbytériu, situovaná v mieste pôvodnej kaplnky. Má striebrenú mrežu s ôsmimi korunovanými hviezdami rodu Šternbergovcov. Aj bočné kaplnky chrámu, zasvätené významným udalostiam zo života Panny Márie, boli vyzdobené na náklady šľachtických donátorov a nesú ich mená. Areál pútnického chrámu bol medzi r. 1728-1731 doplnený ambitmi. Od r. 1775 zobia steny kostola maľby, ktoré znázorňujú históriu staroboleslavského paládia, jeho zázraky a námety zo života Panny Márie. O kostol sa starali až do svojho zrušenia jezuiti. Potom ho do správy opäť dostala miestna kapitula, ktorá je v Boleslavi prítomná od 11. st. Pôsobili tu aj redemptoristi, palotíni a v súčasnosti je duchovná starostlivosť o kostol a farnosť zverená diecéznym kňazom. Starú Boleslav navštívil v r. 2009 aj pápež Benedikt XVI. Päť rokov po jeho návšteve bolo v rámci Svätováclavskej púte, v nedeľu 28. septembra 2014, Paládium Českej krajiny korunované tromi korunkami, posvätenými v Ríme pápežom Františkom.

zdroje: www.staraboleslav.com, www.kudyznudy.cz, www.cs.wikipedia.org,
www.pamatkovykatalog.cz, www.kralovskedilo.ktf.cuni.cz, www.cirkevniuristika.cz, www.nockostelu.cz,
www.staroboleslavske-palladium.cz, www.schnablova.net

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií
 Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41
 ISSN 2644-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov
 Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová

NEPREDAJNÉ, VOLNE ŠÍRITELNÉ